

A Kúria gyakorlatából

BERKES BÁLINT

Fundamental Rights Cases of the Curia of Hungary Between 15 March and 15 June 2018

Between 15 March and 15 June 2018, the adjudicating and non-litigious panels of the Curia of Hungary examined the implementation of the following fundamental rights issues: freedom of expression and freedom of the press [Article IX, paragraphs (1) and (2) of the Fundamental Law of Hungary], the right to succession [Article XIII, paragraph (1) of the Fundamental Law of Hungary], and the presumption of innocence principle [Article XXVIII, paragraph (2) of the Fundamental Law of Hungary].

A Kúria ítélkező és nemperes tanácsai 2018. március 15-e és június 15-e között az Alaptörvény alapvető jogokat és kötelességeket szabályozó *Szabadság és felelősség* című fejezetéhez kapcsolódóan több alapjog érvényesülését vizsgálták, így döntést hoztak a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságát, az örökléshez való jogot és az ártatlanság vélelmét érintő ügyekben.

A véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságával [az Alaptörvény IX. cikkének (1)–(2) bekezdése] a Kúria hat ügyben foglalkozott.

Az első ügyben a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság határozatát helybenhagyó végzésében mindenekelőtt rögzítette, hogy az Alaptörvény IX. cikke a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelmet biztosít. A Kúria korábbi joggyakorlatára utalva megerősítette, hogy a Kúria a véleménynyilvánítás és a tényállítás elhatárolhatóságának kérdésében nem mellőzheti az Alkotmánybíróság 9/2015. (IV. 23.) AB határozatában rögzítettek figyelembevételét. A 9/2015. (IV. 23.) AB határozat éppen az ügygel érintett kérdéskörben hozott kúriai végzést vizsgált felül és semmisített meg, mivel a Kúriától eltérően ítélte meg a kampányidőszakban tett konkrét nyilatkozatokat. A korábbi a jelen ügytől abban tért el, hogy ott az egyik politikai oldal a másik jelöltjét bűncselekménnyel hozta összefüggésbe. A Kúriának jelen ügyben is irányadónak kell tekinteni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, és a véleménynyilvánítás szabadsága csak az öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső megnyilvánulásokkal szemben nem nyújt védelmet. A kérelmező felülvizsgálati kérelmében

felsorakoztatott érvei nem vették figyelembe az újabb alkotmánybíróválasztási és az azon alapuló egységes kúriai joggyakorlatot.

A közlés körülményeire, céljára, tárgyára figyelemmel a Kúria rögzítette, hogy a kifogásolt közlésre választási kampány során került sor. Az 5/2015. (II. 25.) AB határozatban, illetve a 9/2015. (IV. 23.) AB határozatban kifejtettek szerint a választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása, és a közügyek szabad megvitatásához fontos társadalmi érdek fűződik. Választási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait. Ez mindenekelőtt annyit jelent, hogy az egymással versengő jelöltek igyekeznek előnyt szerezni, és ennek elérése érdekében nyíltan és akár kendőzetlenül is megnyilvánulhatnak. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő vagy támogató szervezet programját is megvitassák. A választópolgároknak joguk van ahhoz, hogy a kampányon keresztül ismerjék meg az egyes jelöltek politikai véleményét. Az 5/2015. (II. 25.) AB határozat arra is rávilágított, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A véleménynyilvánítás szabadságának a választási eljárásban az Alkotmánybíróság általi értelmezése azal a következménnyel jár, hogy amennyiben a választási eljárás során az értékítélet a közügyek vitatásán belül marad, tartalmára nézve nem végezhető el a kérelmező által hivatkozott bizonyíthatósági teszt, vagyis az, amely alapján akkor tekinthető egy közlés ténynek, ha annak valósága vagy valótlansága bizonyítható, és akkor véleménynek, ha ez nem lehetséges.

A Kúria a 9/2015. (IV. 23.) AB határozatban foglaltakkal egyezően hangsúlyozta azt is, hogy a választási eljárás során a választási szervek kifogást elbíráló döntéseit felülvizsgáló bíróságként a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértését vizsgálja eljárásában. A választási eljárási rendszer sajátosságai, így különösen a szoros eljárási határidők következtében a Kúria széles körű bizonyítási eljárást nem folytathat le. A felülvizsgálati kérelemre utalva, valamint a kérelmező által felhívott korábbi joggyakorlatra is tekintettel rámutatott a Kúria arra, hogy a választási eljárás során a kampány keretében tett közlések jogellenessége megítélésénél nem lehet ugyanazt a mércét alkalmazni, mint amelyet a polgári jog vagy a büntetőjog támaszt például a becsületsértés megállapíthatósága kapcsán (a Kúria Kvk.VI.37.327/2018/2. számú végzése).

A második ügyben a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság határozatát felülvizsgálva és helybenhagyva újfent hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság több döntésében, így az 5/2015. (II. 25.) AB határozatban általános érvénnyel mondta ki, hogy

az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölőszervezetek által folytatott kampánytevékenységre. Az 1/2013. (I. 7.) AB határozat hangsúlyozta, hogy a politikai reklámozás mindenekelőtt a választáson induló pártok, jelölőszervezetek véleménynyilvánítását érinti. Az Alaptörvény IX. cikke mindenkinek biztosítja a szabad politikai véleménynyilvánítás jogát, amely megnyilvánulhat politikai reklámok közzétételében is. Ezen alaptörvényi értelmezésnek a kifogásolt sajtótájékoztatóra is érvényesnek kell lennie. Ezért a médiaszolgáltató a sajtótájékoztatón elhangzottakat, az ott tett állításokat nem ellenőrizheti, de azok megtételében sem korlátozhatja a képviselőjelöltet. Alapvetően állította a kérelmező a hamis állítások („a befeketítő hazugságok”) kapcsán, hogy a médiaszolgáltatónak olyan jellegű felelőssége állna fenn ezeknek a hamis tényállításoknak a közzététele okán, amelynek jogkövetkezménye vele szemben jelen választási eljárásban lenne levonható. A sajtótájékoztatón elhangzottak valóság tartalmát a médiaszolgáltató nem köteles ellenőrizni. A választási kifogás intézménye és a kérelmező által állított, vele szemben tett sértő kijelentések megtétele okán indítható eljárás két különböző eljárás. Az a körülmény, hogy a jelölt a sajtótájékoztatóján valótlan tényeket állított, a jelölt, nem pedig a műsorszolgáltató magatartása miatti kifogás tárgya lehet, illetve mód van a kérelmezővel szemben tett sértő kijelentések megtétele okán más eljárás megindítására is. Ez utóbbi sérelem kapcsán a Kúria megjegyezte, hogy a híradásnak a honlapon való elérhetőségével kapcsolatban – mivel az nem sérti a kiegyensúlyozott tájékoztatás elvét – a választópolgárok kérelmező által állított befolyásolása okán a választás tisztaságának megsértése nem állapítható meg.

A Kúria hangsúlyozta, hogy a szerkesztői szabadság nem terjedhet odáig, hogy a műsorszolgáltató cenzúrázza a jelölt sajtótájékoztatóján elhangzottakat. Hasonló álláspontra jutott a Kúria Kvk.IV.37.359/2014/2. számú végzésében, hangsúlyozva, hogy a politikai hirdetés minősítése nem áll összefüggésben a szerkesztői szabadsággal és a közölteként a törvényi szabályok szerint viselt szerkesztői felelősséggel. A választási alapelvek kifogásban, majd a felülvizsgálati kérelemben állított megsértésének vizsgálata során a Kúria nem a médiaszolgáltató szabályzatának jogszerűségét vizsgálja felül, hanem a médiaszolgáltató által tanúsított magatartást vizsgálja, és annak törvényességét ellenőrzi. A magatartás megítélésénél lehet egyik vizsgálati szempont az, hogy a médiaszolgáltató szabályzatán alapuló gyakorlata, magatartása biztosítja-e az esélyegyenlőséget, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlást. E követelményeknek való megfelelést a Nemzeti Választási Bizottsággal egyezően a Kúria is megállapította (a Kúria Kvk.II.37.355/2018/2. számú végzése).

A harmadik ügyben – az elsőhöz hasonlóan – a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság határozatát helybenhagyó végzése indokolásában az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára és 5/2015. (II. 25.) AB határozatára utalva ismételtén rámutatott arra, hogy a tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt,

másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A Kúria egyéges gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a választási eljárásban az Alkotmánybíróság általi értelmezése azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben a választási eljárás során az értékítélet a közügyek vitatásán belül marad, tartalmára nézve nem végezhető el a kérelmező által hivatkozott bizonyíthatósági teszt, vagyis az, amely alapján akkor tekinthető egy közlés ténynek, ha annak valósága vagy valótlansága bizonyítható, és akkor véleménynek, ha ez nem lehetséges (a Kúria Kvk. VI.37.387/2018/2. számú végzése).

A negyedik ügyben a Kúriának egyrészt arról kellett döntenie, hogy az Alaptörvény által garantált sajtószabadság sérült-e a Nemzeti Választási Bizottság határozatában foglalt marasztalással, másrészt ezzel szoros összefüggésben arról, hogy a sajtótermék a képviselőjelölt vagy jelölőszervezete részére biztosít-e valamilyen észszerű indok nélküli előnyt, megsértve ezzel a választási eljárás során a jelöltek és a jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőségre vonatkozó alapelvet.

A kérelmező az Alaptörvény IX. cikkébe foglalt véleménynyilvánítás szabadságának sérelmére hivatkozott. Ezzel összefüggésben a Kúria utalt arra, hogy az Alaptörvény IX. cikke (1) és (2) bekezdésében foglalt szólás- és sajtószabadság komplex, több összetevőből álló szabadságjog, abba beletartozik a sajtó szerkesztési szabadsága is. Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata szerint a sajtószabadságának a korlátozása meg kell, hogy feleljen az alapvető jogok korlátozásával szemben támasztható azon követelménynek, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással [19/2016. (X. 28.) AB határozat]. Jelen ügyben egy önkormányzat által kiadott írott sajtótermék tartalmának megítélése volt az eljárás tárgya, és nem vitatható, hogy a sajtószabadság szabadsága e körben is fennáll. Ugyanakkor figyelemmel kell lenni a szerkesztési szabadság korlátozása szükségességének megítélésénél arra a tényre is, hogy a kifogásolt sajtótermék választási kampányidőszakban jelent meg.

A Kúria a 2014-es országgyűlési választások során szintén egy önkormányzati sajtótermék tartalmát elemezve a Kvk.IV.37.359/2014/2. számú végzésében rámutatott, hogy a választási kampány a jelölőszervezetek és jelöltek közötti verseny, amelynek kifejezett célja a választópolgári akarat befolyásolása, formálása, a választópolgárok meggyőződésének kialakítása. A kampányhoz kötődő jogegyenlőség követelménye, az egyenlő esély elve a választási kampány idején akkor érvényesül, ha a jelölőszervezetek és jelöltek számára azonosak azok az objektív, külső feltételek, amelyek mellett képesek választási üzeneteiket eljuttatni a választókhoz. Így külső, objektív feltétel egyebek mellett az, hogy azonos eséllyel férjenek hozzá azokhoz az eszközökhöz, alkalmazhassák azokat a technikákat, amelyek sikeresen és hatékonyan többszörözik meg kommunikációjuk meggyőző erejét. Megbomlik a választási versengésbeli esélyegyenlőség akkor, ha valamely jelölőszervezet vagy jelölt a kampány időszakában olyan támogatásban részesül, olyan segítséget kap, amely őt észszerű indok nélkül privilegizálja más szervezetekhez és jelöltekhez képest. A választási versengés során

megkérdőjelezi az egyenlő esélyek elvének érvényesülését az a tény vagy látszat, amikor a helyi közhatalom a választási kampányban semleges pozícióját feladva az egyik jelölőszervezet vagy jelölt mellett tűnik fel. A 2018-as országgyűlési képviselőválasztás során ezt az álláspontot több döntés, így például a Kvk.III.37.236/2018/4. számú kúriai végzés is megerősítette egy önkormányzati sajtótermék kapcsán.

Az Alkotmánybíróság vonatkozó álláspontja szerint alkotmányjogi szempontból nem kifogásolható, ha választás idején az alapvetően közpénzből működtetett állami médiaszolgáltató a Nemzeti Választási Bizottság és a Kúria az általuk megállapított tényállás alapján számonkéri a választási eljárás során a jelöltek és a jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőségre vonatkozó alapelv megsértését (IV/579/2018. AB határozat).

E közmédiára vonatkozó következtetésnek a Kúria szerint a helyi önkormányzati, közpénzből finanszírozott nyomtatott sajtó tekintetében is alkalmazandónak kell lennie. A fentiek alapján tehát a Kúria arra az álláspontra jutott, hogy választási kampányidőszakban a sajtó Alaptörvény IX. cikke (1)–(2) bekezdéséből eredő szerkesztési szabadsága – beleértve ebbe az önkormányzati sajtótermékeket is – szükséges korlátozás alá eshet a jelöltek és jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőség választási eljárási alapelvének érvényesülése érdekében.

A Kúria ezért a továbbiakban azt vizsgálta jelen ügyben, hogy a Nemzeti Választási Bizottság a sérelmezett lapszámot tekintve helyesen, azaz az alapjog-korlátozás arányosságának elvét nem sértve mérlegelt-e akkor, amikor megállapította a jogsértést, és ahhoz jogkövetkezményeket fűzött. A Kúria vizsgálata nyomán megállapította, hogy az érintett jelöltek esélyegyenlősége nem volt biztosított, mert a privilegizált jelölteken kívül mások hasonló megnyilvánulásaira vagy azokról tudósításra nem került sor (a Kúria Kvk.IV.37.423/2018/2. számú végzése).

Az ötödik ügyben a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság határozatát kis módosítással helybenhagyó végzése indokolásában ismételtén utalt arra, hogy az Alaptörvény IX. cikke (1) és (2) bekezdésében foglalt szólás- és sajtószabadság komplex, több összetevőből álló szabadságjog. A sajtószabadság legfontosabb összetevői: a sajtóalapítás szabadsága, a sajtóelőállítás szabadsága, a sajtóterjesztés szabadsága, a sajtószerkesztés szabadsága, valamint az újságírók és szerkesztők sajtóban megjelenő véleményének a szabadsága. A sajtószerkesztés szabadságának a korlátozása tehát meg kell hogy feleljen az alapvető jogok korlátozásával szemben támasztható azon követelménynek, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a sajtószabadság korlátozásának alkotmányossági mércéi eltérnek az egyes tömegkommunikációs eszközök tekintetében, így a médiaszolgáltatók (televíziók, rádiók) esetében az Alkotmánybíróság más sajtószerkezetekhez képest a szerkesztői szabadság szélesebb körű korlátozását is elfogadhatónak tartja [165/2011. (XII. 20.) AB határozat]. Az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntésben is hivatkozott 1/2007. (I. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság

a kiegyensúlyozott, elfogulatlan, tárgyilagos tájékoztatás követelményét elfogadta a médiaszolgáltatók szerkesztői szabadságának korlátjaként.

A Nemzeti Választási Bizottság határozatában megnyilvánuló szerkesztési szabadság korlátozása a Kúria szerint arányos és összeegyeztethető a jelöltek és jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőség választási eljárási alapelvének érvényesülésével. Helytállóan hivatkozott a kérelmező arra, hogy a választási eljárásban való önkéntes részvétel deklaráló alapelv megsértésének megállapítása kapcsán a Nemzeti Választási Bizottság határozata indoklást nem tartalmaz. Ezzel összefüggésben megjegyezte a Kúria azt is, hogy maga a kifogás sem fejtette ki, hogy az általa megjelölt műorszám mennyiben sértette ezt meg. Ilyen körülmények mellett rögzíthető, hogy ennek az alapelvnek a sérelme az ahhoz köthető tényállás hiányában nem meghatározható, és jogszabályt sértett a Nemzeti Választási Bizottság, mikor ennek sérelmét az indokok feltárása nélkül megállapította (a Kúria Kvk.I.37.469/2018/2. számú végzése).

A hatodik, szintén a Nemzeti Választási Bizottság határozatának bírósági felülvizsgálatát érintő ügyben a Kúria elsőként arra mutatott rá, hogy az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján a véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és mértékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is [36/1994. (VI. 24.) AB határozat]. A közügyekben történő véleménynyilvánítás ezért kiemelt védelmet élvez, azaz korlátozhatósága csak szűkebb körben nyerhet alkotmányos igazolást [7/2014. (III. 7.) AB határozat].

A Kúria álláspontja szerint azonban a jelen ügyben az eldöntendő kérdést nem az képezte, hogy a kérelmező tevékenysége a politikai véleménynyilvánítás körébe vonható-e, hanem az, hogy a beadványozó kifogása megalapozott volt-e, helyesen állapították-e meg a választási bizottságok, hogy a kérelmező cselekménye – azaz a beadványozó választási plakátjainak átfestése, megrongálása – választási eljárási alapelveket sértett. Az irányadó tényállás szerint a kérelmező egy jogsértő helyzet fennállását kívánta orvosolni, a plakátok átfestésére saját nyilatkozata szerint azért került sor, mivel a jelölt a Kúria jogerős döntését elmulasztotta végrehajtani, így a kérelmező kívánta felhívni a választópolgárok figyelmét a jogsértő plakátozásra. Ennek a körülménynek az ügyben kiemelt jelentősége volt, hiszen a kérelmező cselekménye lényegében a jogerős kúriai döntés végrehajtásának pótlására irányult, cselekményével önhatalmúlag a döntés szerinti állapot helyreállítását kívánta elősegíteni.

Rámutatott a Kúria arra, hogy a felülvizsgálati kérelemmel ellentétben a korábban jogsértőnek nyilvánított kifogást tevői plakátozás kapcsán a kérelmezőnek végrehajtási feladata nem volt, cselekménye e körben nem volt értékelhető és mérlegelési szempontként sem jelentett a cselekmény megítélése szempontjából a kérelmezőt illetően megalapozott kimentési okot. A kifogást tevő plakátjait érintő kúriai határozat nem a kérelmezőt kötelezte a jogsértés megszüntetésére, arra semmiféle megalapo-

zott felhatalmazása nem lehetett. Nem volt a javára értékelhető az az érvelés sem, miszerint a plakátokon festékszóróval elhelyezett felirattal a közvéleményt kívánta tájékoztatni. A Kúria ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy egy jogállamban a jogerős bírósági döntések kikényszerítésének megvannak az állami intézményei, az állampolgárok nem jogosultak önhatalmúlag érvényt szerezni a döntéseknek, nem vehetik át a végrehajtás intézményeinek szerepét, még abban az esetben sem, ha álláspontjuk szerint a döntések végrehajtása nem történik meg, vagy nem megfelelően történik. Ebből következően a Kúria megállapította, hogy a kérelmező megsértette a választási eljárási törvényben foglalt rendeltetészerű joggyakorlás követelményét (a Kúria Kvk. III.37.481/2018/2. számú végzése).

Az örökléshez való jog [az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdése] érvényesülését a Kúria egy földforgalmi ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben vizsgálta.

A Kúria felülvizsgálati ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen és okszerűen fogalmazta meg a perben eldöntendő kérdést, amely szerint a bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy a hatóságnak a felperes szerzőképességét az eljárás megindulása időpontjában vagy az öröklés megnyílt időpontjára nézve kellett vizsgálnia. Az időpont azért volt lényeges, mert a felperesnek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (Fftv.) 10. § (1) bekezdése szerinti szerzőképessége a két időpontban eltérő volt. Az elsőfokú bíróság helytálló következtetést vont le, eltérő szabályozás hiányában helyesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) öröklés megnyíltására vonatkozó szabályait vette alapul az időpont megállapításánál, és ezt ugyancsak helyesen, jogszerűen hagyta helyben a másodfokú bíróság is.

A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelme nyomán elemezte az Alkotmánybíróság IV/24/2017. számú határozatát (Abh.), amely megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, az Fftv. 34. § (3) bekezdése hatálybalépésével egyidejűleg nem gondoskodott olyan jogszabály megalkotásáról, amely a végintézkedésen alapuló tulajdonszerzés jóváhagyásának megtagadása esetére, amennyiben a törvényes öröklés rendjén az állam öröklése áll be, a végrendeleti örökös javára megváltást állapít meg. Felhívta az Országgyűlést, hogy a jogalkotási feladatának 2017. december 31-ig tegyen eleget. Az Fftv. 34. § (3) bekezdésének utolsó mondatát pedig – mely szerint, ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, a végrendelet ezen rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni – megsemmisítette, mivel alaptörvény-ellenesnek minősítette. A Kúria leszögezte, hogy a fentieket meghaladóan az Alkotmánybíróság további konkrét kérdést illetően mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet nem mondott ki, és egyéb jogalkotási kötelezettséget nem írt elő. Arra mutatott rá, hogy a törvényhozásra tartozik annak eldöntése, hogy a végintézkedések kedvezményezettjei számára a mulasztás feloldását miként biztosítja, amelynek több módja is lehet. A mulasztás kiküszöböléséhez ugyanakkor mindössze

annyi szükséges, hogy végső soron a végrendeleti örökös az állammal szemben vagyoni megváltáshoz jusson. Ehhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság az Fftv. mindössze egy mondatát, a törvény 34. § (3) bekezdésének utolsó mondatát semmisítette meg, amely a tulajdonszerzés megtagadása esetére a végrendelet e részének érvénytelenné nyilvánítását írta elő.

A Kúria kiemelte, hogy sem az alperesi kormányhivatali határozat, sem a két fokon hozott bírósági ítéletek nem sértették meg az ügyben releváns, alkalmazandó, hatályos jogszabályokat, az alkotmánybírósági döntés sem írta felül azokat. A föld mint speciális tulajdoni tárgy megszerzésére vonatkozó törvényi korlátozás és a végintézkedésen alapuló öröklés jogi szabályai összhangjának megteremtése szuverén jogalkotói feladat. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozóan kötelező erővel csak azt mondta ki, hogy amennyiben a végrendeleti örökös a feltételek hiányában a földet nem szerezheti meg, és ezért az állam örököl, akkor az államtól megváltás illeti meg.

Amint az Abh. rámutatott, az arányosság követelményét az is biztosíthatja, ha a vagyoni hátrány kompenzálására lehetőséget biztosít a törvényi szabályozás. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdését sértő alaptörvényellenes helyzet felszámolása érdekében kizárólag a rendelkező rész első pontjában foglaltak szerint, azaz az állam öröklése esetére mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg. A jelenlegi szabályozási környezet mindössze azt követeli meg, hogy a végrendeleti örökös a tulajdonszerzés akadálya miatt az állammal szemben ne maradjon megváltás nélkül. Az Abh. [43] pontja szerint elrendelt alkalmazási tilalom az alkotmányjogi panaszra okot adó, azzal megegyező tárgyú ügyekre, illetve az Fftv. megsemmisített rendelkezésére nézve irányadó.

A Kúria a kifejtettek alapján megállapította, hogy a rendkívüli jogorvoslat kérétei között a felperes felülvizsgálati kérelme érdemben nem volt alapos. A továbbra is hatályban lévő jogszabályokra és az Abh.-ra is tekintettel a felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet jogszerű volt (a Kúria Kfv.VI.37.028/2018/4. számú ítélete).

Az ártatlanság vélelmét [az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdése] a Kúria egy választási ügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata során értelmezte.

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság határozatát megváltoztató végzése indokolásában megállapította, hogy a Nemzeti Választási Bizottság a jelölőszervezet által állított pártlista nyilvántartásba vétele elutasításának indokaként többek között azt hozta föl, hogy a jelölőszervezet képviselőjére jogosulttal szemben büntetőeljárás van folyamatban. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdése szerint senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata meg nem állapította. Mindaddig értelemszerűen más, a bűnösségre tekintettel meghatározott jogkövetkezmény sem alkalmazható a Kúria szerint az adott ügygel összefüggésben, illetve arra hivatkozással.

A Kúria elismerte azt, hogy a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás alapelveinek a választási eljárás egészében érvényesülni kell. Azonban pusztán ezen alapelv sérelme nem alapozza meg a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.)

133. § (2) bekezdésének alkalmazását, mivel a Ve. 133. § (2) bekezdése a jelölőszervezet, jelölt és a lista nyilvántartásba vétele körében egzakt szempontok érvényesülésének a hiányát írja elő. Ezeket az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (Vjt.) és a Ve. lista állításával kapcsolatos rendelkezései tartalmazzák. A pártlista nyilvántartásba vétele körében a Nemzeti Választási Bizottságnak nincs mérlegelési jogköre arra vonatkozóan, hogy megtagadja a lista nyilvántartásba vételét, ha összességében az adott párt, jelölőszervezet, illetve annak tagjai, jelöltjei tevékenysége nem tekinthető jóhiszeműnek, joggyakorlásuk rendeltetésszerűsége vitatható. Amennyiben a büntetőfeljelentések és büntetőeljárások eredményre vezetnek, annak a maguk rendszerében megvannak az eljárási jogkövetkezményei, de ezen eljárások léte vagy az ajánlásgyűjtésekkel kapcsolatos anomáliák önmagukban nem írhatják felül azt az automatizmust, amelyet a Vjt és a Ve. meghatároz a lista-állítással kapcsolatban. A kifejtettek alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek helyt adott, és az érintett párt mint jelölőszervezet által az országgyűlési képviselők 2018. évi általános választásán állított pártlistát nyilvántartásba vette (a Kúria Kvk. IV.37.288/2018/3. számú végzése).

